

Riktlinjer för
bidrag för ersättande av
Hjortdjursskador på odling
samt bidrag för förebyggande åtgärder

Fastställda den 6.7.2016

Dnr ÅLR 2016/5317

Innehållsförteckning

1. Allmänt.....	3
2. Hjortdjursskador på odlingar.....	3
2.1 Förebyggande åtgärder	3
2.2 Värdering av skada	4
2.3 Ersättning av skada.....	4
3. Effektivisera skadeförebyggande åtgärder	4
3.1 I jordbruket	4
3.2 Aktuella bidragsberättigade förebyggande material	4
3.3 Utökad jakt med stöd av lagen	5
4. Anmälning av skada och anhållan om bidrag.....	6

1. Allmänt

Målsättningen är att i första hand gynna skadeförebyggande åtgärder och i det fall konstaterade skador inträffat bevilja bidrag i viss utsträckning med beaktande av vidtagna förebyggande åtgärder.

Såsom förebyggande åtgärder räknas i första hand en intensifierad jakt i området samt olika typer av avskräckningsmedel eller inhägnader.

Har jordbrukaren på något sätt begränsat jakt inom området kan sökande helt eller delvis vägras bidrag.

Avgift för värdering av skada som understiger 200 euro eller i det fall ansökan avslås utgår en avgift om 34 euro. Beviljade bidrag innehåller inte moms.

2. Hjortdjursskador på odlingar

Bidragsberättigade är odlare som bedriver odlingen i förvärvssyfte, till ansökan skall finnas handling som utvisar att odlingen bedrivs i förvärvssyfte.

Ersättning av hjortdjursskador på odling samt bidrag för förebyggande åtgärder beaktar kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, publicerad i Europeiska unionens officiella tidning den 24.12.2013. I enlighet med denna förordning får det totala stödet av mindre betydelse per medlemsstat till ett enda företag inte överstiga 15 000 euro under en period av tre beskattningsår. Därtill finns en fastställd nationell övre gräns för stöd av mindre betydelse som får beviljas företag verksamma inom primärproduktion av jordbruksprodukter. Under en period på tre beskattningsår får inte den nationella gränsen överskridas, vilket beaktas vid handläggningen av stödansökningar. För Ålands del uppgår gränsen till 403 371 euro.

Innan stöd kan beviljas ska det berörda företaget i ansökan redovisa allt annat stöd av mindre betydelse som mottagits enligt förordning nr 1408/2013 eller andra förordningar om stöd av mindre betydelse under de två föregående beskattningsåren och det innevarande beskattningsåret.

2.1 Förebyggande åtgärder

Primärt skall jakten skötas på ett sådant sätt att skador minimeras. Både odlare och jägare har ett ansvar för att informera varandra om behov av åtgärder och vidtagna åtgärder. Vid odling av frukt och bär samt trädgårdsväxter kan bidrag för skadeförebyggande åtgärder såsom införskaffande av stängsel eller el-aggregat och vissa kostnader utöver detta beviljas (se 3.1). Skyddsanordningar skall uppsättas innan odlingen inleds och endast avse det aktuella odlingsområdet. Material och uppsättning skall uppfylla vissa minimikrav. Elstängsel skall endast vara uppsatt och användas under växtperioden. Stängslet sätts upp i samband med sådd eller plantering och avlägsnas genast efter skörden. För grödor som skördas sent på säsongen är det särskilt viktigt med förebyggande åtgärder.

Vid behov kan landskapsregeringen uppmana jaktlagen att öka avskjutningen av hjortdjur i områden med återkommande skador.

2.2 Värdering av skada

Hjortdjursskada skall anmälas så fort som möjligt till landskapsregeringen på särskild blankett. Senast inom 2 veckor efter anmälan skall en skadevärderare göra en preliminär syn av skadan. En slutlig värdering utförs i slutet av växtperioden. Därefter uppger skadevärderaren en beräkning av skadan.

Beroende på gröda och skadans art kan värderingen utföras vid annan tid på initiativ av skadevärderaren.

2.3 Ersättning av skada

Odlare som fått bidrag för stängsel har på så sätt åtagit sig ansvaret att grundligt ingärda en viss odlingsareal och skyldigheten att underhålla inhägnaden. Blir odlingen trots inhägnaden skadad av hjortdjur är odlarens självrisk **50 % av skadans nettovärde**, om skadan har uppkommit till följd av bristande underhåll av inhägnaden utgår inte bidrag.

Odlare som inte ansökt om bidrag för förebyggande åtgärder men som har vidtagit förebyggande åtgärder har möjlighet att få ersättning för hjortdjursskada. Självrisk är **50 % av skadans nettovärde**. Om skadan uppkommit till följd av otillräckliga förebyggande åtgärder uppmanas odlaren att förbättra skyddet för grödan i enlighet med dessa riktlinjer. Om skyddet inte förbättras och hjortdjursskador uppkommer igen höjs självrisk till **70 % av skadans nettovärde**. Odlaren uppmanas på nytt att förbättra skyddet för grödan. Om skador uppkommer fler än två gånger utan att skyddet för grödan förbättrats utgår inget bidrag.

Odlare som inte ansökt om bidrag för förebyggande åtgärder har också möjlighet att ansöka om ersättning för hjortdjursskada. Självrisk är då **50 % av skadans nettovärde**. I samband med utbetalning av ersättningen uppmanas odlaren att i fortsättningen skydda grödan. Om förebyggande åtgärder inte vidtas och hjortdjursskador uppkommer igen höjs självrisk till **70 % av skadans nettovärde**. Odlaren uppmanas på nytt att skydda grödan. Om skador uppkommer fler än två gånger utan att förebyggande åtgärder vidtagits utgår inget bidrag.

3. Effektivera skadeförebyggande åtgärder

3.1 I jordbruket

Den effektivaste metoden är instängning med nät, medan elstängsel fungerar på begränsade områden kortare perioder. Elstängsel skall sättas upp och elaggregat kopplas till tråden just före odlingen inleds och fungera utan avbrott under hela växtperioden och tas ner direkt efter skörd. I bägge fallen skall endast det avsedda området stängas in, alltså om du odlar t.ex. 0,2 ha på en 2 hektars åker stäng då in 0,2 ha. Vid odling som riskerar forceras av älg kan en enkel eltråd fästas ovanför och vid behov även på utsidan av uppsatt trådnät. Olika typer av avskräckningsmedel kan fungera men ofta under en väldigt begränsad tid.

3.2 Aktuella bidragsberättigade förebyggande material

Inköpskvitton över bidragsberättigade material skall alltid bifogas ansökan.

Trådnät:

Nätet skall vara 1,8 m högt (gärna 2,0 m) och trådgrovleken skall vara minst 1,4 mm. Maskorna skall vara cirka 75 x 75 mm. Traditionella viltstängsel med tätare maskor nertill och glesare upptill godkänns också. Nätet skall vara väl spänt, ordentligt fastsatt både upptill och nertill. Vid syn skall inga hål konstateras där hare eller rådjur kan ta sig in i odlingen. Särskilt ingången till odlingen bör vara försedd med ordentlig grind. Bidrag för nät är 1,90 euro per meter uppsatt godkänt trådnät.

Stolpar till trådnätet:

För stängsel som inte avses vara flyttbara beviljas bidrag även för stolparna. Flyttbara stängsel behöver inte impregnerade stolpar eller stolpar av metall. Fasta inhägnader skall ha impregnerade stolpar eller stolpar av metall. Stolparna skall vara placerade med maximalt 4,5 meter mellan varje stolpe. Bidraget för stolparna är 0,84 euro per meter uppsatt stängsel.

Elstängsel:

Elstängselaggregat beviljas ett bidrag om 250 euro per aggregat.

Eltråd:

Eltråd beviljas bidrag för på i ansökan inritat område och skall för att fungera vara uppsatt så att minst tre trådar placeras på respektive 0,5 m, 1,0 m och 1,5 m höjd från marken (ungefärliga). Tråd beviljas ett bidrag om 0,67 euro per meter inhägnat område. I ansökan skall anges vilken gröda som avses skyddas, sökande har rätt att flytta tråden från år till år. Bidrag till eltråd beviljas även till odling som riskerar forceras av älg. I dessa fall utgår 0,22 euro per meter inhägnat område.

Avskräckningsmedel:

I samråd med skogsbruksbyrån kan bidrag för användning av avskräckningsmedel beviljas efter prövning i varje enskilt fall.

Försök:

I samråd med skogsbruksbyrån kan bidrag för försök med andra förebyggande åtgärder beviljas efter prövning i varje enskilt fall.

3.3 Utökad jakt med stöd av lagen

Enligt jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985) kan tillstånd beviljas att fälla rådjur eller älg utom jakttid i vissa fall. Vid återkommande skada inom odling kan någon av nedanstående paragrafer vara tillämpliga för att minska eller förhindra skada orsakade av hjortdjur.

Aktuella paragrafers lydelse:

29 §. Visar det sig nödvändigt för att utreda fråga som rör viltvård, för att flytta vilt eller för att förhindra skada, kan landskapsregeringen förordna viss person att med jakträttsinnehavares samtycke döda eller fänga fridlyst vilt.

30 §. Inkommer räv eller vilt som inte under någon tid av året är fridlyst på gårdsplan, i byggnad, trädgård, park, växtodling eller fiskodlingsdamm, får innehavaren för att förhindra skada döda och behålla djuret.

Vad här sägs gäller oberoende av om jakträten på området tillkommer annan, om ifrågavarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där.

Landskapsregeringen kan ge tillstånd att avliva fridlyst djur för att hindra skadegörelse som inte är ringa. Djur som avlivats med stöd av detta moment tillfaller jakträttsinnehavaren, vilken skall meddela om det antal djur som avlivats.

39 §. Föreligger synnerligen vägande skäl, kan landskapsregeringen på ansökan bevilja tillstånd att fälla rådjur eller älg med avvikelse från bestämmelserna i denna lag. I landskapsregeringens beslut får ändring inte sökas.

Utöver dessa paragrafer står i Polislagen (ÅFS 49/2000) stadgat:

25 § Avlivande av djur

En polisman har rätt att ta fast eller avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa. Samma rätt har en polisman när ett djur orsakar ansevärd skada på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får även avlivas när det befinner sig i ett sådant tillstånd att det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

Om hanteringen och skötseln av ett fasttaget djur gäller vad som särskilt bestäms om detta.

4. Anmälning av skada och anhållan om bidrag

Värdering av skada skall ske efter att ansökan om bidrag inlämnats till landskapsregeringens skogsbruksbyrå.

Ansökningsblanketter tillhandahålls av skogsbruksbyrån eller lantbrukssekreterarna.

Hjortdjursskador inom jordbruk:

Kontakta lantbrukssekreteraren för din kommun för värdering av skada.

Bidrag för förebyggande åtgärder:

Kontakta skogsbruksbyrån, tfn: 018-25000.